

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işletilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâiyhası ve İktisat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/119)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2162

25 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işletilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek olarak İktisat vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 22 . VI . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işletilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanunun mucip sebepler lâiyhası

Ereğli kömür Havzasında mevcut ocakların Devletçe işletilmesine dair olan 3867 sayılı kanunun 1 nei maddesi mucibince bu ocakların Devletçe işletilmesi 15 . X . 1940 tarih ve 2/14547 sayılı kararname ile kabul edilmiş ve 1 . XII . 1940 tarihinde tatbikata başlanmıştır. Bu suretle Eti-banka bağlı bir müessese halinde idare edilen Ereğli kömürleri işletmesine devredilmiş olan hususi müessese ve şahıslara ait ocaklarda çalışan memur ve mühendislerin mühim kısmının mezkûr müessesece de istihdamına devam edilmesi zaruri görülmüş ve bunların barem intibak vaziyetlerini halleden hususi bir hükmün mezkûr kanunda yer almamış olmasıyla beraber füzyon neticesinde yapılan teşkilâtın ancak zaman ile müstakar bir hale gelebileceği düşünülerak derhal bu ocakları devralarak işletmek istırarında bulunan müessese için o sırada muvakkat bir kadro tanzimi mecburiyeti hâsıl olmuştu. O zamandanberi geçen müddet zarfında 3659 sayılı kanunun 10 neu maddesi mucibince barem dışı vaziyetlerini idame eden bu memurların barem intibaklarının yapılarak müessese kadrosunun müstakar bir hale getirilmesi zaruri görülmüş ve bunu temin için bu kanun lâiyhası kaleme alınmıştır.

Daimi kadrolara alınacak memurların barem intibakları bugünkü durumlarına göre ve 3659 sayılı kanunun muvakkat 1 nei maddesi mucibince yapılacak ve intibak neticesinde dahil olacakları dereceye göre bugünkü ücretleri yüksek kaldığı takdirde aradaki farkın terfi ile telâfi edilinceye kadar verilmesine devam edilecekse de bu vaziyet başka daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmiyecektir.

Son defa mübayaa edilmiş olan Ankara elektrik ve Havagazı müessesesininin 4325 sayılı kanunun muvakkat 5 nei maddesi ile kabul edilen formüle mümasil bir hüküm tedvini mahiyetinde bulunan bu tedbirle bilhassa bugünün olağanüstü icap ve şartlarına göre büyük bir önem kazanmış olan taş kömürü istihsalinin bu yüzden müteessir olmaması temin edilmiş olacaktır.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/119
Karar No. 22

3 . VII . 1943

Yüksek Reisliğe

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek olarak İktisat vekilliği tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 22 . VI . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılarak Başvekâletin 25 . VI . 1943 tarih, 6/2162 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası, encümenimize tevdi buyurulmakla İktisat vekilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

3867 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince Devletçe işlettilmesi kabul edilen Ereğli kömür havzasındaki ocakları işletmeğe memur Ereğli kömürleri işletmesi müessesesi ile evvelce bu müessesenin bünyesine dahil iken bilâhara müstakil bir hale getirilen Türkiye kömür satışı ve tevzi müessesesinde çalışanların 3659 sayılı kanunun 10 ncu maddesine dayanan Barem dışı vaziyetlerinin devam ettiği ve bu gibilerin Bareme intibaklarının yapılması hakkında 3867 sayılı kanunda bir hüküm bulunmadığı cihetle bu lâyihanın, sözü geçen müesseselerde çalışanların Bareme intibak ettirilmeleri suretiyle müessese daimî kadrolarının müstakar ve diğer daire ve müesseseler mensuplarıyla ahenkli bir vaziyete getirilmesine mâtuf bulunduğu anlaşılmıştır.

Birinci maddenin ikinci fıkrasıyla, bu müesseselerde bugünkü durumlara göre ve 3659 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi mucibince, Barem intibakları yapılacakların, intibak neticesinde dahil olacakları ücret dereceleri hâlen almakta oldukları ücretten aşağı bulunduğu takdirde bu fazlalığın, terfi ile iktisabına kadar ve bu iki müesseseden başka daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmemek üzere ödenmesinde devam esası kabul edilmektedir.

Taş kömürü istihsalinin bu yüzden müteessir olmaması ve mahiyeti itibarıyla ağır bir iş olan bu hizmetlerde çalışanların vazife bağlarının çözümlenmesi mülâhazalarıyla, esasen Ankara Elektrik ve Havagazı müessesesi müstahdemleri için

4325 sayılı kanunun muvakkat beşinci maddesiyle kabul olunan formüle mümasil görülen bu hüküm, encümenimizce de kabul ve fıkra bunu daha vazih ifade edecek şekilde tadil olunmuştur.

Diğer taraftan, bu müesseselere almanların mahdud bir kısmının vekâletin tasvibine bağlı bulunduğu ve umumiyetle müesseseler tarafından kadrolara doğrudan doğruya terfi ve tâyinlerin yapıldığı anlaşıldığından, munhasıran bu hükümden istifade kaygusuyla herhangi usulsüz bir tâyin ve terfi meydana bırakılmamasını temin için, maddeye yeni bir fıkra ilâvesine lüzum görülmüş ve bu suretle bu müesseselerde çalışanların 1 haziran 1943 tarihindeki vaziyetleri, bu hükümden istifadelerinde esas alınarak, mezkûr tarihten bu kanunun yürürlüğe gireceği tarihe kadar geçecek zaman içinde bütün terfi edeceklerle yeniden tâyin olunacakların bu hükümden faydalanabilmeleri için, bu terfi ve tâyinlerin bizzat Vekil tarafından tasvip edilmesi şartı konulmakla bu hususta tam ve müessir bir kontrol tesis edilmek istenilmiştir.

Bu izahat dairesinde tadil edilen ve bazı kehitte tashihleri yapılan lâyiha, Encümenimizce muvafık görülerek, havalesi mucibince Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

İktisat En. Rs.	Bu M. M.	Kâtip
Trabzon	Ankara	Ankara
R. Karadeniz	H. O. Bekata	H. O. Bekata
Ankara	Gaziantep	İstanbul
M. Eriş	Ş. Özdemir	C. E. Arseven
İstanbul	İstanbul	İzmir
V. Sarıdal	A. H. Denizmen	B. Arıman
Kırşehir	Konya	Manisa
Ş. Torgut	K. Okay	Dr. H. Sarhan
Niğde	Ordu	Zonguldak
Dr. R. F. Talay	Ş. Akyazı	H. Karabacak

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/119
Karar No. 61

8 . VII . 1943

Yüksek Reisliğe

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâyihasına dair Başvekâletin 25 haziran 1943 tarih ve 6/2162 sayılı tezkeresi İktisat encümeninin bu bapdaki mazbatasını ile birlikte encümenimize havale buyurulmuş olmakla İktisat vekili Fuad Sirmen ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve Mali kontrol Umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Şimdiye kadar muvakkat kadrolarla idare edilen ve memurlarının barem dereceleri intibakları yapılmamış bulunan Ereğli kömürleri işletmesi ile Türkiye kömür satış ve tevzi müessesesinde bu defa daimî kadroların tatbiki yüzünden memurlarının müktesep hak derecelerinin tesbiti lüzumlu görülerek bunu tenin maksadıyla bu kanun lâyihasının teklif edildiği Hükümetin mucip sebepler lâyihasından anlaşmış ve bu lâyhada yazılı sebepler dolayısıyla intibakın yapılabilmesi için yeni bir tesise olan zaruret gözönünde tutularak lâyiha esas itibarıyla uygun yürülmüştür.

4325 sayılı kanunun muvakkat beşinci maddesindeki esasa dayanılarak yapıldığı anlaşılan bu teklif İktisat encümeninin metni üzerinde bazı tashihler yapılmak suretiyle Encümenimize de kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası 3867 sayılı kanuna ek olmak üzere teklif edildiğine göre birinci maddedeki başlığa lüzum görülmiyerek muvakkat madde metni birinci madde olarak kaleme alınmış ve (Bu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay içinde daimî kadroya alınacaklarını) derece intibakları yapılacağı keyfiyeti tasrih edilmiştir.

Bundan başka terfi ile iktisap edileceye-

ye kadar ödenmesine devam edilecek iki aylık arasındaki fazlalığın tekaüt muamele ve hesaplarında dahi müktesep hak teşkil etmeyeceği hususu maddenin üçüncü bendine ilâve edilmiştir. Filvaki bu gibiler hakkında 4222 sayılı kanunun on ikinci maddesi mucibince muamele yapılması, yani aidatlarının müktesep hak dereceleri üzerinden tahsili ve tekaütlüklerinde de bu derecelerin esas tutulması zaruri görülmektedir.

Lâyihanın ikinci maddesinde kanunun neşri tarihinden itibaren mer'i olacağı tasrih edilmiştir.

Bu esaslar dahilinde hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu M. M.
Çorum	Kastamonu	Kayseri
İ. Eker	T. Coşkan	F. Baysal
Kâtip		
İstanbul	Amasya	Aydın
F. Öymen	A. K. Yiğitoğlu	Gl. R. Alpman
Bitlis	Çanakkale	Diyarbakır
B. Osma	S. T. Arsal	Ş. Uluğ
Edirne	Giresun	Giresun
M. N. Gündüzalp	M. Akkaya	A. Sayar
Hatay	İstanbul	İstanbul
H. Selçuk	H. Kortel	H. Ülkmen
İzmir	Kütahya	Manisa
M. Bırsel	H. Pekcan	F. Kurdoğlu
Mardin	Samsun	Tokad
R. Erten	M. A. Yörüker	H. N. Keşmir
Tokad	Trabzon	Yozgad
B. A. Sevengil	M. S. Anamur	S. İçöz
Zonguldak		
H. A. Kuyucak		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ereğli Kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Ereğli Kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna aşağıdaki muvakkat madde eklenmiştir:

MUVAKKAT MADDE — Ereğli Kömürleri işletmesi ve Türkiye Kömür satış ve tevzi müesseselerinde, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müstahdem olanların müktesep hak dereceleri 3659 sayılı kanunun muvakkat 1 nci maddesi hükümlerine göre tesbit edilir.

Bu esasa göre dereceleri tesbit edilenlerin kanunun yürürlüğe girdiği tarihte almakta oldukları aylıklar girdikleri derece aylığından fazla ise diğer daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmemek şartıyla ve terfi ile telâfi edilinceye kadar, bu fazlalığın ödenmesine devam olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşrini takip eden ay başından itibaren yürürlüğe girer.

İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ereğli Kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Ereğli Kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna aşağıdaki muvakkat madde eklenmiştir:

MUVAKKAT MADDE — Ereğli Kömürleri işletmesi müessesesiyle Türkiye Kömür satış ve tevzi müessesesinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müstahdem olanların müktesep hak dereceleri, 3659 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi hükümlerine göre tesbit edilir.

Bu esasa göre dereceleri tesbit edilenlerin, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte almakta oldukları aylıklar, intibak derecelerinden yüksek ise, her iki derece arasındaki fazlalık, terfi ile iktisap edilinceye kadar ödenmekte devam olunur.

Ancak bu fazlalık, başka daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmez.

1 Haziran 1943 tarihinden sonra tâyin edilenlerle aylıklarına zam yapılanların bu hükümden faydalanabilmeleri için, bu tâyin ve terfilerin İktisat vekili tarafından tasvip edilmiş olması şarttır.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ereğli Kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Ereğli Kömürleri işletme müessesesiyle Türkiye Kömür satış ve tevzi müessesesinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müstahdem olanlardan bu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay içinde daimi kadroya alınacakların müktesep hak dereceleri, 3659 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi hükümlerine göre tesbit edilir.

Yukarıki fıkra hükmüne göre dereceleri tesbit edilenlerin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte almakta oldukları aylıklar, intibak derecelerinden yüksek ise, her iki derece arasındaki fazlalık, terfi ile iktisap edilinceye kadar ödenmekte devam olunur.

Ancak bu fazlalık, başka daire ve müesseselerde ve tekaüt-lük muamele ve hesaplarında müktesep hak teşkil etmez.

1 Haziran 1943 tarihinden sonra tâyin edilenlerle aylıklarına zam yapılanların bu hükümden faydalanabilmeleri için, bu tâyin ve terfilerin İktisat vekili tarafından tasvip edilmiş olması şarttır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

Hü.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti yerine getirir.

28, VI. 1943

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	
M. M. V.	Da. V.
	H. Uzun
Ha. V.	Ma. V.
N. Menemencioğlu	P. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
Yücel	
İk. V.	S. İ. M. V.
F. Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	

İk. E.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

B. E.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.